Belastingdienst

Kennisgroep IB-niet winst algemeen

Contactpersoon
5.1.2e 5.1.2e

Datum
1 december 2021

Versienummer
Definitief

Referentienummer
KG 21-202-0009

Auteur
5.1.2e

memo

Cryptovaluta ontstaan uit een fork

Kopie aan
Leden kennisgroep

Bijlagen
Geen

Casus

Belastingplichtige bezit 67 Awr bitcoins. Door het ontstaan van forks in de blockchain van de bitcoins heeft belastingplichtige gratis verschillende nieuwe ander soort cryptomunten gekregen waarvan de waarde op de peildatum voor box 3 67 Awr in euro's vertegenwoordigt.

De waarde van cryptomunten (zoals de bitcoin) behoort op grond van artikel 5.3, tweede lid, Wet IB 2001 tot het bezit in box 3, tenzij sprake is van het uitzonderlijke geval dat sprake is van een werkzaamheid of een onderneming. Zie KG-13-202-0037 (https://belastingnet.belastingdienst.nl/data/cms/kgr/html/Live/IB%20niet%20winst%20algemeen/waardering_bittcoins_in_box_3_kg_13_202_0037.html).

Belastingplichtige stelt dat de nieuwe cryptomunten verkregen uit de fork (hierna: ontstane cryptomunten) niet tot zijn bezit in box 3 behoren. Daarbij neemt belastingplichtige in aanmerking dat hij niet voornemens is de ontstane cryptomunten ooit te claimen omdat hij dan mogelijk zijn bitcoins (hierna: de originele cryptomunten) verliest. Ondanks dat, blijven deze ontstane cryptomunten gekoppeld aan de private key van belastingplichtige en kan hij in de toekomst de ontstane cryptomunten alsnog claimen.

Vragen

1. Zijn cryptomunten die zijn ontstaan uit een fork (de ontstane cryptomunten) een bezitting in box 3?
2. Zo ja, is dit ook het geval als de belastingplichtige de ontstane cryptomunten niet claimt?

Bij de beantwoording van de vragen wordt ervan uitgegaan dat het bezitten/verhandelen van de cryptomunten een belegging vormt en dat geen sprake is van een onderneming of een werkzaamheid.

Antwoorden
1. Ja, de ontstane cryptomunten betreffen nieuwe cryptomunten op de blockchain die zijn gekoppeld aan de private key van de belastingplichtige. Dit is een bezitting.
2. Ja. Het bezit is de ontstane cryptomunt op de blockchain die is gekoppeld aan de private key. Hier doet niet aan af dat de eigenaar de ontstane cryptomunten niet wenst te claimen en daarmee de ontstane cryptomunten (nog) niet gebruikt. Met de private key kan de eigenaar de ontstane cryptomunten jaren later nog claimen.

Beschouwing
Hierna wordt eerst ingegaan op de vragen wat een fork is, hoe cryptomunten uit een fork ontstaan en hoe de ontstane cryptomunten kunnen worden 'geclaimd'. Daarna wordt ingegaan op de fiscale behandeling van ontstane cryptomunten in box 3.

Technische informatie over een fork en daaruit ontstane cryptomunten

Een 'hard fork'
Elke cryptomunt heeft zijn eigen blockchain. Op deze blockchain worden de transactieregels, de blockgrootte en andere protocollen bepaald. Dit protocol wordt ondersteund door nodes en miners (nodes zijn deelnemers op het netwerk die transacties accepteren en miners zijn deelnemers op het netwerk die om de zoveel tijd een nieuw block genereren). Soms is het gewenst om het bestaande protocol (dus de blockchain) van een cryptomunt aan te passen. Bijvoorbeeld om het gebruik of de veiligheid van de cryptomunt te verbeteren. De nodes en de miners moeten de wijzigingen in het protocol accepteren. Hierbij ontstaat soms een meningsverschil tussen nodes en miners waarbij de kans bestaat dat de voorstanders van de protocolwijziging de nieuwste update accepteren terwijl de tegenstanders de protocolwijziging niet accepteren. Dit leidt tot een splitsing in de blockchain, de zogenoemde hard fork.

Na de hard fork kan het zijn dat maar één blockchain overleeft en de ander ophoudt te bestaan, maar het kan ook zijn dat beide blockchains voldoende draagvlak hebben om te overleven. In dat geval bestaan twee cryptomunten naast elkaar, namelijk de originele (gevorkte) cryptomunt en de ontstane cryptomunt die is ontstaan op de nieuwe blockchain.

Naast een hard fork bestaat ook een soft fork. In het geval van een soft fork wordt het protocol aangepast, maar deze aanpassing past binnen het bestaande protocol. Daardoor vindt geen splitsing in de blockchain plaats. Uit een soft fork ontstaan geen nieuwe cryptomunten en daarom zal hierna slechts worden ingegaan op de hard fork.

Een hard fork is als volgt te visualiseren (en lijkt op een vork):

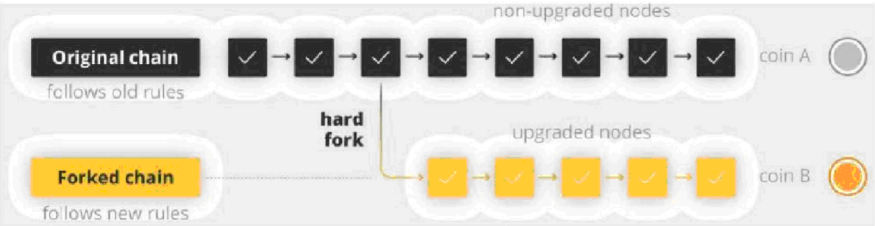

Voorbeeld
Een voorbeeld van een hard fork is de bitcoin en de bitcoin cash. In augustus 2017 splitste de bitcoin blockchain in twee blockchains. Het idee was de blokgrootte te vergroten van 1mb naar 8mb waardoor meer transacties tegelijkertijd konden worden gedaan. Hierbij ontstonden twee kampen: het ene kamp wilde een transactieblok efficiënter inrichten om dit te bereiken en het andere kamp wilde de grootte van de transactieblokken uitbreiden. Op deze manier ontstond een afsplitsing van de bestaande blockchain en beide blockchains hadden genoeg draagvlak waardoor beide munten (zowel bitcoin als bitcoin cash) werden gebruikt en waarde behielden.

De ontstane cryptomunten als gevolg van de hard fork
Een cryptomunt wordt geregistreerd in de blockchain. Het bezit van cryptomunten is gekoppeld aan de private key. Een private key is een code die toegang geeft tot cryptomunten. Alleen met de private key is het mogelijk toegang tot de cryptomunten te verkrijgen. Als men de private key verliest, dan is men daarmee de cryptomunten kwijt. De private key wordt in een zogenoemde wallet bewaard.

Bij een hard fork worden alle saldi aan cryptomunten gekopieerd naar de nieuwe blockchain. De bestaande private key geeft dan ook toegang tot het saldo van de ontstane cryptomunt. Mensen die ten tijde van de hard fork cryptomunten bezitten, krijgen (zonder tegenprestatie) dezelfde hoeveelheid ontstane cryptomunten. In het voorbeeld van de bitcoin zou dat betekenen dat iemand die twee bitcoins bezit (originele cryptomunten), na de hard fork daarnaast ook twee bitcoins cash bezit (ontstane cryptomunten).

Het verkrijgen van nieuwe cryptomunten door een hard fork betekent niet per definitie dat sprake is van een waardeverdubbeling. Iedere cryptomunt heeft na de hard fork een eigen waarde, gebaseerd op de vraag en aanbod in de markt.

De originele cryptomunten en ook de ontstane cryptomunten zijn gekoppeld aan de private key. De originele cryptomunten kunnen onafhankelijk van de ontstane cryptomunten worden verkocht en vice versa.

De ontstane cryptomunten claimen
Hoe men ontstane cryptomunten opeist is afhankelijk van de soort 'wallet' waarmee men transacties verricht. Over het algemeen zijn er drie soorten wallets, namelijk een hardware wallet, een online wallet en een desktop wallet. Een hardware wallet is een fysieke chip (bijvoorbeeld een soort versleutelde usb stick) waarop de private key wordt opgeslagen en is daarmee het meest veilig, omdat de private key niet kan worden gezien door een gehackte computer. Een online wallet is een digitale bewaarplek van de private key, vaak op een platform waar aan- en verkoop van cryptomunten plaatsvindt (exchange). Bij een desktop wallet wordt de private key opgeslagen op je eigen pc. In het geval van een gehackte computer, kunnen hackers toegang verkrijgen tot de private key.

De procedure om ontstane cryptomunten te ontvangen verschilt per wallet, per fork en per exchange.

Bij een online wallet heeft de exchange de controle over de private keys. In dat geval is men afhankelijk van het beleid van de exchange. Als de exchange de hard fork en de daarmee ontstane cryptomunt accepteert, ontvangt men de ontstane cryptomunten na een hard fork. Vaak stort de exchange de ontstane cryptomunten automatisch in de online wallet van de eigenaar en soms is een procedure nodig om de ontstane cryptomunten te claimen / zichtbaar te maken in de wallet. Deze procedure stelt de exchange beschikbaar. De exchanges kunnen de ontstane cryptomunten uit een hard fork ondersteunen, zodra de ontstane blockchain veilig en bruikbaar is en de ontstane cryptomunt draagvlak heeft. De meeste exchanges ondersteunen ontstane cryptomunten uit een hard fork omdat zij hier zelf ook geld aan verdienen.

Bij een hardware wallet, een desktop wallet en een paper wallet beschikt men zelf over de private key. In dat geval kan men met de private key altijd de ontstane cryptomunten claimen / zichtbaar maken in de wallet. Men dient de juiste software te gebruiken om de ontstane cryptomunten zichtbaar te krijgen. Op internet zijn verschillende algemene handleidingen te vinden hoe ontstane cryptomunten te claimen indien men zelf over de private key beschikt.

Het 'claimen' van ontstane cryptomunten kan soms risico's met zich meebrengen. Na een hard fork kan het nog risicovol zijn om de ontstane cryptomunten te versturen, omdat door het kopiëren van de blockchain een miner deze transactiegegevens ook op de oude blockchain kan versturen (replay attack). Dit heeft tot gevolg dat onbedoeld zowel de originele als de ontstane cryptomunten worden verstuurd. Door middel van een wijziging aan de broncode van de ontstane cryptomunt (een replay protection) kan dit worden voorkomen. Meestal gebeurt dit al vóór of enkele dagen na de hard fork. Als er geen replay protection is, kunnen specifieke soorten transacties worden opgesteld, afhankelijk van de cryptomunt, om alsnog veilig te kunnen versturen.

Samengevat kan het claimen van de ontstane cryptomunten risico's met zich meebrengen, maar geeft de private key altijd toegang tot zowel de originele als de ontstane cryptomunten zonder enige actieve / geringe handeling van de bezitter.

Fiscale behandeling van ontstane cryptomunten in box 3

1. Zijn cryptomunten verkregen uit de fork een bezitting in box 3?
Ja, als sprake is van een hard fork waarbij voldoende draagvlak is voor zowel de originele als de ontstane cryptomunt, ontstaat een nieuwe cryptomunt met een eigen waarde. Deze ontstane cryptomunt is gekoppeld aan de private key en is onafhankelijk van de originele cryptomunt verhandelbaar. Evenals de originele cryptomunt is de ontstane cryptomunt een vermogensbestanddeel in box 3.

De ontstane cryptomunt is evenals de originele cryptomunt digitaal geld (dit moet worden onderscheiden van giraal of chartaal geld). Volgens de Staatssecretaris van Financiën dienen cryptomunten als volgt te worden opgenomen in de aangifte (Kamerstukken I, 2017/18, 34775, nr. AA, p. 7):

"De cryptovaluta moeten naar de waarde in het economisch verkeer op de peildatum van een kalenderjaar worden vermeld in de aangifte inkomstenbelasting. Dat wil zeggen dat aangesloten dient te worden bij de geldende koers op peildatum. Er zijn verschillende koersen voor cryptovaluta. Nu er geen wettelijk voorschrift bestaat met betrekking tot de vraag welke koers gehanteerd dient te worden, is de koers op de peildatum van het gebruikte omwisselplatform de meest voor de hand liggende koers."

De waarde van ontstane cryptomunten (zoals bitcoin cash) wordt opgenomen in de verschillende koersen voor cryptomunten. Ook hiervoor geldt dat de koers van het gebruikte, of een ander liquide, omwisselplatform kan worden gebruikt om de waarde op peildatum te bepalen.

2. Zo ja, is dit ook het geval als de belastingplichtige de ontstane cryptomunten niet claimt?
Ja, de ontstane cryptomunten zijn gekoppeld aan de private key en zijn daarmee in het bezit van de belastingplichtige. Als de belastingplichtige een procedure/handeling moet volgen om de ontstane cryptomunten te gebruiken (of zichtbaar te maken in de wallet), betekent dit niet dat geen sprake is van bezit. Ook het feit dat de belastingplichtige in verband met risico's afziet van het gebruik van de ontstane cryptomunten, betekent niet dat geen sprake is van bezit. Het bezit is namelijk de cryptomunt op de blockchain gekoppeld aan de private key.

Dat het claimen van ontstane cryptomunten soms risico's met zich meebrengt, is in beginsel inherent aan het investeren in cryptomunten. Een cryptomunt is een risicovolle investering. Dit blijkt het antwoord van de Minister van Financiën inzake virtuele valuta (Aanhangsel van de Handelingen, 2013-2014, nr. 830, antwoord 2):

"DNB[2] en de AFM[3] hebben consumenten gewaarschuwd voor de risico's van virtuele valuta, zoals het ontbreken van het depositogarantiestelsel, het ontbreken van een centrale uitgever om aan te spreken en de volatiele koers.
Ook op Europees niveau worden consumenten gewezen op de risico's van het gebruik van virtuele valuta's zoals de Bitcoin. In berichten van de European

[2] http://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/nieuws-2013/dnb300672.jsp
[3] http://www.afm.nl/nl/professionals/afm-actueel/nieuws/2013/dec/bitcoins.aspx.

Banking Authority (EBA)[4] en de European Central Bank[5] wordt benadrukt dat virtuele valuta, al dan niet verhandeld bij handelsplatformen, niet door de reguliere toezichtkaders worden beschermd."

Dit bovengenoemde risico zal in beginsel verdisconteerd zijn in de koers van de (ontstane) cryptomunten. Ook voor (nog) niet geclaimde ontstane cryptomunten geldt dat zij tot het bezit behoren voor dezelfde waarde als ontstane cryptomunten die al in gebruik zijn. De waarde van (nog) niet geclaimde ontstane cryptomunten dient dan op basis van het gebruikte, of een ander liquide, omwisselplatform in aanmerking worden genomen.

Zoals eerder beschreven kan de procedure om ontstane cryptomunten te claimen / zichtbaar te maken in de wallet per cryptomunt, wallet en exchange verschillen. Op internet zijn per cryptomunt en per wallet handleidingen te vinden over de procedure om ontstane cryptomunten te claimen. Er zijn gevallen denkbaar waarin de belastingplichtige de ontstane cryptomunten niet zal kunnen gebruiken. Bijvoorbeeld als de belastingplichtige ten tijde van de hard fork niet zelf over de private key beschikt (zoals bij een online wallet) en de exchange de hard fork niet ondersteunt en ook niet zal gaan ondersteunen. In dat geval is het onredelijk de waarde in box 3 in aanmerking te nemen. Of de ontstane cryptomunten nooit kunnen worden gebruikt, is een feitelijke aangelegenheid. De belastingplichtige zal aannemelijk moeten maken dat hij de ontstane cryptomunten nooit zal kunnen gebruiken.

Gelet op het bovenstaande zijn ontstane cryptomunten in casu belast in box 3. De belastingplichtige geeft aan dat hij de ontstane cryptomunten niet wenst te claimen in verband met risico's, onder andere het risico dat hij zijn originele cryptomunten verliest. Dit impliceert dat hij over de private key beschikt, maar geen handeling wenst te verrichten om de ontstane cryptomunten te claimen. De risico's die belanghebbende noemt zijn te beperken door op de juiste manier de ontstane cryptomunten te claimen (het volgen van handleidingen voor die specifieke cryptomunt en wallet). Voor het bezit en de waarde van de ontstane cryptomunten doet niet ter zake dat de belastingplichtige de ontstane cryptomunten niet wenst te gebruiken. Door de hard fork worden de ontstane cryptomunten verkregen en met de private key kunnen deze ontstane cryptomunten in de toekomst (ook jaren na de hard fork) alsnog worden geclaimd.

---

[4] http://www.eba.europa.eu/-/eba-warns-consumers-on-virtual-currencies en http://www.eba.europa.eu/documents/10180/15971/EBA+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf

[5] http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf